

**Голові спеціалізованої вченої ради ДФ 20 051.131
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника
доктору мистецтвознавства, професору,
професору кафедри методики
музичного виховання та диригування
Карась Ганні Василівні
76018, м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57**

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу
Осипенка Ярослава Сергійовича
«Поліетнічні аспекти функціонування музичної культури і мистецтва
Буковини кінця XX – першої чверті XXI століття»
представленого на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво»

1. Ступінь актуальності обраної теми дисертаційного дослідження.

Дисертація Осипенка Я. С. присвячена висвітленню поліетнічних аспектів функціонування музичної культури і мистецтва Буковини кінця XX першої чверті XXI століття. Поліетнічність Буковини у дослідженні Я. С. Осипенка визначається багатограним характером музичної культури і мистецтва регіону з органічним переплетенням українських, румунських, єврейських, молдовських, польських, вірменських, німецьких етнокультурних впливів. Вивчення історичного контексту сприяло автору дисертації виявити поліетнічні аспекти функціонування і специфіку музичної культури і мистецтва регіону з генерацією товариств, регіональних осередків, гуртів, музичних колективів, асоціацій тощо.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертацію виконано на кафедрі музичної україністики та народно-інструментального мистецтва Навчально-наукового Інституту мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника згідно з

планами науково-дослідної роботи закладу вищої освіти та наукової тематики кафедри: «Народно-інструментальна музика України і зарубіжжя: аспекти взаємодії фольклорного і академічного напрямів» (державний реєстраційний номер 0113U006389), «Музичне мистецтво в історико-культурній еволюції композиторської творчості та виконавства» (державний реєстраційний номер 0125U000103).

3. Наукова новизна одержаних результатів

Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає в *комплексному* представленні розвитку музичної культури і мистецтва Буковини кінця ХХ – першої чверті ХХІ століття в поліетнічних вимірах пограниччя.

У роботі вперше автором обґрунтовано взаємозалежність між географічним розташуванням регіону (його пограниччя з Молдовою та Румунією) і поліетнічністю функціонування музичної культури і мистецтва Буковини; на основі регіонального аналізу було розроблено концепцію загальної поліетнічної характеристики музичної культури і мистецтва Буковини; де представлена освітня компонента; мовне розмаїття презентується як елемент культури і мистецтва порубіжжя; синтез традицій, який віддзеркалюється у колективній праці, має творчо-мистецький вплив на репертуарну політику колективів, жанрові пріоритети і специфіку засобів музичної виразності; творча міжнародна співпраця спостерігається у гастрольній діяльності та культурно-мистецьких проєктах; проаналізовано діяльність професійних музичних колективів Чернівецької обласної філармонії в ракурсі творчо-експериментальної лабораторії; репрезентовано поліетнічний характер народно-інструментального і вокально-хорового мистецтва Буковини; розкрито динаміку змін фестивального руху регіону і залежність трансформацій від міжнародної співпраці та модернізації культурно-мистецьких процесів.

У дисертації набули подальшого розвитку регіональні аспекти розкриття культурно-мистецького життя означеного періоду; виокремлення засобів музичної виразності у композиторській творчості та фольклорі регіону як основі міжкультурної взаємодії.

4. Повнота викладу основних положень дисертації в опублікованих працях та апробація результатів дисертації

Результати дисертаційного дослідження викладено в 11 публікаціях, в тому числі 3 у фахових виданнях України категорії «Б», 1 – у періодичному виданні, що входить до міжнародних наукометричних баз (WOS), 6 публікацій в апробаційних виданнях (матеріали і тези конференцій), 1 стаття у міжнародному періодичному виданні.

5. Оцінка змісту дисертації, її завершеності та відповідності встановленим вимогам.

Цілісність реалізації концепції дисертаційного дослідження, яке розкриває аспекти поліетнічності побутування музичної культури і мистецтва Буковини в наш час досягається автором завдяки ефективному використанню методологічної бази, яка охоплює джерелознавчий, історичний, метод аналізу і синтезу.

Дисертаційне дослідження Ярослава Сергійовича Осипенка є самостійно виконаною науково-кваліфікаційною роботою в галузі музичного мистецтва, вирізняється логічністю викладу матеріалу. Має продуману структуру, складається зі вступу, трьох розділів, дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Окрім загальних методів у дисертації було застосовано методи об'єктивності й історизму, джерелознавчий, хронологічний, ретроспективний, емпірико-теоретичний. Для досягнення мети й реалізації завдань дисертації автором було використано чималу кількість різних підходів (міждисциплінарний, конкретно-історичний, культурологічний, інформаційний,

універсальний, загальнонауковий – включив логічний аналіз, порівняння, узагальнення для об'єктивного дослідження культурних процесів; специфічний).

Слід відзначити багатовекторність та масштабність роботи, логічно-смыслову сконструйованість розділів, вражає об'ємна джерельна база дисертації. Послідовно і ґрунтовно розкрито історичні аспекти заявленої теми.

Структура дисертації обумовлена її метою, завданнями, об'єктом і предметом, а також логікою розкриття теми дослідження та викладенням його результатів.

Дисертація складається із основної частини (вступу, трьох розділів з підрозділами, висновків), списку використаних джерел (220 позиції), додатків. Загальний обсяг дисертації – сторінок, з яких основного тексту – 171 сторінки.

Список використаних джерел займає 22 сторінки та складається з 220 найменувань, з яких 32 – закордонні та 188 – вітчизняні публікації.

Запропоновані дисертантом висновки є переконливими і відповідають меті та завданням дослідження.

Достовірність і обґрунтованість проведеного дослідження забезпечується цілісним підходом, адекватністю обраних методів, підпорядкованих меті й завданням, обширній джерельній базі, що відображено у наукових апробаціях та творчо-мистецьких виконавських практиках дисертанта.

6. Практичне значення роботи

Однак, висловлені зауваження і побажання жодним чином не применшують вагомості дисертаційної роботи Я. С. Осипенка. Підсумовуючи, зауважимо, що рецензована дисертація переконливо доводить свою цінність і важливість у скарбниці сучасного мистецтвознавства, у якій аргументовано розкривається та осмислюється науково-теоретичний матеріал рівня доктора філософії. Робота містить ґрунтовний виклад теоретичних положень за обраною темою, опрацювання оригінальних джерел, що дозволило дисертанту

ввести в науковий обіг значний пласт маловідомої літератури з мистецтвознавства та суміжних наукових дисциплін з питань поліетнічності музичної культури і мистецтва Буковини

7. Дотримання академічної доброчесності у дисертації та наукових публікаціях. Відсутність (наявність) академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації.

Текст дисертації успішно пройшов відповідну перевірку, порушень академічної доброчесності не виявлено. Викладені в дисертаційній роботі наукові результати повністю висвітлені у наукових публікаціях здобувача і відповідають вимогам п. 8-9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

8. Дискусійні положення та зауваження по дисертації

У підрозділі 2.2., присвяченому Чернівецькій філармонії відсутній аналіз естрадного вокально-інструментального жанру. На с. 82 лише згадуються прізвища відомих співаків, музикантів та назви колективів. У цьому ж підрозділі відсутнє прізвище народного артиста України, акордеоніста Яна Табачника, який саме з Чернівців розпочинав свою музичну кар'єру. До речі, для дисертанта було б дуже корисно ознайомитися і врахувати книжку Віталія Коротича, присвячену творчості Я. Табачника (Київ, 2005), в якій письменник подає надзвичайно цікаву інформацію про мистецьке життя Чернівців від найдавніших часів до сьогодення.

У підрозділі 3.1. не згадується подія в мистецькому і національно-патріотичному житті України, а саме – фестиваль «Червона Рута».

На нашу думку, відсутність згаданого матеріалу не є суттєвим упущенням для дисертанта, однак ці обмеження доречно було б оправдати усним

доповненням, а в перспективі врахувати наші пропозиції з метою розширення тематики напряму дослідження.

Загальний висновок щодо відповідності роботи встановленим вимогам.

Дисертація Осипенка Ярослава Сергійовича «Поліетнічні аспекти функціонування музичної культури і мистецтва Буковини кінця XX – першої чверті XXI століття» за своїм змістом відповідає науковому профілю спеціальності 025 Музичне мистецтво та вимогам «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року №261(зі змінами), вимогам наказу Міністерства науки і освіти України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, Постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами, внесеними Постановами КМУ № 341 від 21.03.2022 р., № 502 від 19.05.2023 р. та № 507 від 03.05.2024 р.), а її автор Осипенко Ярослав Сергійович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 025 Музичне мистецтво.

Рецензент:

доктор мистецтвознавства, професор,
професор кафедри музичної україністики та
народно-інструментального мистецтва
Навчально-наукового інституту мистецтв
Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника

Мирон ЧЕРЕПАНИН